ROK VI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 14

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LIPCA 1931 R.

ORGANIZACJA ZWIĄZKÓW PRZEMYSŁOWYCH

Nowoczesne warunki życia gospodarczego stawiają poszczególne przedsiębiorstwa przemysłowe w obliczu takich zadań i problematów, których pomyślne rozwiązywanie przekracza możliwości nawet dobrze zorganizowanych i umiejętnie kierowanych fabryk. Zagadnienia polityki celnej, kolejowo-taryfowej, traktatowej, podatkowej, kredytowej, socjalnej i t. d. są obecnie tak skomplikowane, że trudno wymagać od dyrekcyj poszczególnych przedsiębiorstw, aby tym sprawom poświęcały szczególną uwagę i w każdym nasuwanym przez życie wypadku zajmowały odpowiednie stanowisko.

W tym splocie współczesnych stosunków — rola związków zawodowych jest znaczna i będzie niewątpliwie wzrastała, zwłaszcza pod wpływem dojrzewania nowych koncepcyj ekonomicznych. Historja powojennej Polski jest okresem rozwoju organizacyj przemysłowych, które powstały w każdej gałęzi wytwórczości, mając na celu ochronę jej żywotnych interesów.

Jako niezbędna nadbudowa — musi istnieć organizacja ogólna, koordynująca tendencje poszczególnych przemysłów, ogarniająca również swemi wpływami wielki handel i instytucje finansowe, i reprezentująca ogólną politykę przemysłową wobec władz rządowych, parlamentu, opinji społecznej i zagranicy.

Niestety, wskutek splotu najrozmaitszych okoliczności — dotychczas widzimy w Polsce istnienie dwu takich centralnych organizacyj: obok Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Handlu, Górnictwa i Finansów, do którego należy Związek Przemysłu Chemicznego, i którego skuteczna działalność jest należycie doceniana przez ogół przemysłowców — istnieje jeszcze Naczelna Organizacja Wielkiego Przemysłu i Rolnictwa Zachodniej Polski. Jak wiadomo —— ta ostatnia organizacja jest stworzona przez Górnośląski Związek Górniczo-Hutniczy oraz cukrownictwo (w pewnej mierze rolnictwo) poznańskie i pomorskie.

Zarówno argumenty polityczno - społeczne, przemawiające za najściślejszem scaleniem wszystkich dzielnic Rzeczypospolitej, jak świadomość znacznie większych wpływów jedynej potężnej organizacji centralnej powodują, że napływające w ostatnich czasach wiadomości o zamierzonem zlaniu się obydwóch „Lewjatanów" spotkały się z powszechnem zadowoleniem w sferach przemysłowych.

Trzeba stwierdzić, że istotnie sprawa stworzenia ogólnej organizacji, obejmującej całokształt obrony interesów wytwórczości przemysłowej, dojrzała całkowicie. Nie można dopuścić myśli, aby realizacja tego planu mogła zawieść wskutek jakichkolwiek drugorzędnych przyczyn, np. względów personalnych.

Nowa federacja oczywiście nie może być sumą obecnie istniejących; wyłonią się więc z konieczności zagadnienia strukturalne i organizacyjne, które muszą być rozwiązywane z pełnym realizmem oraz z odczuciem faktycznych stosunków, istniejących obecnie w naszym kraju.

Z naszego punktu widzenia można sformułować parę postulatów — które powinny być wzięte na uwagę przy opracowywaniu podstaw nowej wielkiej instytucji.

Przedewszystkiem, wzorem statutu obecnie działającego „Lewjatana" — schemat organizacyjny przyszłego Centralnego Związku powinien być tak elastyczny, aby nie tamował niczyjej inicjatywy i nie ujmował w zbyt sztywne przepisy poczynań związków branżowych, a nawet oddzielnych przedsiębiorstw. Autonomja, która jest podstawą wolnych związków zawodowych, musi być zachowana nadal w całej rozciągłości.

W myśl znanej zasady, prawdziwej nietylko w biologji, lecz również w świecie zjawisk społeczno-gospodarczych: „rozrost organizmu pro-

wadzi do różniczkowania funkcyj — słuszna się być wydaje tendencja stworzenia grup, z których każda obejmowałaby pewną liczbę poszczególnych związków zawodowych. Istnienie grup ułatwiłoby tworzenie ciał kierowniczych i umożliwiało szczegółowy wgląd centrali w zagadnienia poszczególnych dziedzin gospodarczych.

Należy z całym naciskiem zaznaczyć, że nowe ugrupowanie w żadnym wypadku nie powinno ograniczać lub zmniejszać funkcyj obecnie istniejących Związków, których zadaniem jest najbliższa współpraca z przedsiębiorstwami, współpraca rozpoczynająca się od zagadnień ściśle technicznych, a więc wymagająca specjalnej fachowości.

Ciężka depresja gospodarcza, której skutki odczuwają zarówno przedsiębiorstwa jak związki zawodowe, musi wywołać konieczność ograniczeń budżetowych, dlatego też nowa centralna organizacja musi uwzględnić potrzebę oszczędnej gospodarki pieniężnej.

Konieczność powołania do życia rzeczonej centralnej organizacji jest postulatem istotnym, a uzasadnionym potrzebami dnia; należy więc sobie życzyć, aby ta „Federacja Lewjatanów" coprędzej rozpoczęła działalność.

W SPRAWIE MAKUCHÓW

Jesienią roku 1928, w okresie braku pasz w Polsce, wydane zostało Rozporządzenie, wprowadzające prohibicyjne, 10-złotowe cło wywozowe od makuchów. Zarządzenie to od samego początku wydawało się nam nie celowe i dlatego też Związek Przemysłu Chemicznego wielokrotnie opowiadał się za koniecznością zniesienia tego cła, wskazując, że popyt na makuchy krajowe jest bardzo niewielki, zaś w kalkulacji tłoczenia oleju zbyt makuchów stanowi pozycję decydującą. W latach 1928 — 1929 władze zmuszone były udzielić licznych zezwoleń na bezcłowy wywóz makuchów, gnijących na składach. W roku 1930 polityka gospodarcza Rządu poszła w kierunku liberalniejszym; makuchy lniane i rzepakowe w okresie letnim i jesiennym nie podlegały cłu wywozowemu, w zimowym i wiosennym opłacały wprawdzie — teoretycznie przynajmniej — stawkę wywozową, jednak poczęły ukazywać się rozporządzenia, zawieszające owo cło wywozowe. Ten stan rzeczy domaga się jednak zasadniczej rewizji. Wisząca nad olejarniami groźba stosowania cła wywozowego, choć w Polsce nikt już nie mówi o braku paszy, stwarza sytuację niepewności, niczem gospodarczo nieuzasadnioną. Dlatego też należy się domagać całkowitego zniesienia cła wywozowego na makuchy, zwłaszcza, że rolnictwo chętniej konsumuje tanie przywożone makuchy egzotyczne, niż kosztowniejsze makuchy lniane i rzepakowe. Dodatkowym argumentem jest powzięta przez konferencję w czerwcu roku bieżącego na terenie Ministerstwa Rolnictwa uchwała, zalecająca bezcłowy wywóz makuchów.

Związek Przemysłu Chemicznego, obszernie rozwijając powyższe argumenty, zwrócił się do Rządu z podaniem o całkowite zniesienie cła wywozowego na makuchy. Należy sądzić, że wniosek ten spotka się z rychłą i pozytywną realizacją.

KRONIKA

Dn. 1-go lipca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem — między innemi — przyjęto w poczet członków Związku Polsko-Belgijskie Zakłady Chemiczne Sp. Akc. w Toruniu. Ukonstytuowanie Zarządu, które musi być przeprowadzone co roku w myśl przepisów statutowych, postanowiono uskutecznić na pierwszem powakacyjnem posiedzeniu. Wysłuchano sprawozdania z postępów prac nad nową taryfą celną, wreszcie zapoznano się z obecną sytuacją finansową Związku i planem gospodarki pieniężnej na przyszłość.

Wśród licznych recenzyj, jakie prasa codzienna i fachowa, zarówno krajowa jak zagraniczna, poświęca wydanemu przez Związek Przemysłu Chemicznego „Informatorowi Chemicznemu", na uwagę zasługuje opublikowana w lipcowym zeszycie znanego francuskiego miesięcznika „Chimie et Industrie" notatka. Sprawozdawca omawia obszernie treść Informatora, podaje spis rozdziałów i charakteryzuje nasze wydawnictwo jako cenne, co więcej, niezbędne dla każdego, kto interesuje się polską produkcją chemiczną.

Sp. Akc. Perun prosi nas o podanie do wiadomości, że produkuje tlen w trzech fabrykach: w Warszawie, w Skarżysku - Kamiennej oraz w Knurowie.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, jako urzędująca Związku Izb, złożyła Ministerstwu Przemysłu i Handlu opinję Izb w zakresie I-ej części projektu nowej taryfy celnej. Opinja ta, o której wspominaliśmy w Nr. 12 Wiadomości Przemysłu Chemicznego, pokrywa się w zakresie artykułów chemicznych ze sformułowanemi przez Związek Przemysłu Chemicznego dezyderatami.

VI-ty Zjazd Chemików Z. S. R. R. im. Mendelejewa ma się odbyć jesienią r. b. w Charkowie, równocześnie z wystawą sowieckiego przemysłu chemicznego. Na Zjeździe mają być poruszane następujące zagadnienia: ustrój materji,

kataliza, zagadnienia węgla, schemizowanie gospodarstwa rolnego.

Wystawa zgromadzić ma wszystkie sowieckie naukowe i przemysłowe zdobycze w dziedzinie chemji, ponadto w wystawie biorą udział niektóre firmy zagraniczne. Po zamknięciu wystawy w Charkowie, eksponaty mogą być przewiezione do Moskwy i umieszczone na stałej wystawie importowej wszechzwiązkowego zjednoczenia „Chimimport", które jest jedynym dostawcą wszelkich urządzeń, instalacyj, surowców i gotowych produktów dla chemicznego przemysłu sowieckiego. Bliższych wiadomości zarówno o VI-tym Zjeździe Chemików jak o Wystawie udziela Przedstawicielstwo Handlowe Z. S. R. R. w Polsce, Warszawa, ul. Matejki 3.

Istniejące w Buenos-Aires od 5-ciu lat czasopismo „Polonia Economica y Cultural", poświęcone polskiej propagandzie na terenie Argentyny, zostało obecnie zreorganizowane. Administracja pisma przeszła w ręce referenta handlowego przy Poselstwie R. P. w Buenos-Aires, zaś przedstawicielstwo w kraju zostało powierzone Izbie Handlowej Polsko - Łacińsko - Amerykańskiej, Warszawa, ul. Hortensja 6. Z uwagi na szerokie możliwości eksportu polskiego do Argentyny, umieszczanie odpowiednich ogłoszeń we wspomnianem piśmie wydaje się specjalnie celowe.

Dn. 30 czerwca 1931 zakończone zostały obrady w sprawie prolongaty konwencji azotowej, które nie doprowadziły do ostatecznego porozumienia. Niektóre kraje godziły się na skontyngentowanie i ograniczenie produkcji oraz eksportu, inne natomiast wypowiadały się w tej sprawie negatywnie. Specjalne zastrzeżenia wypowiadane były przez Francję, która na żądanie Senatu Francuskiego pragnęła wyłączyć z umowy Państwową Fabrykę w Tuluzie, jako pokrywającą wyłącznie uzbrojeniowe potrzeby Francji.

W ciągu czerwca i lipca toczyły się w Białymstoku obrady w sprawie utworzenia syndykatu fabryk terpentyny. Akces swój narazie zgłosiły fabryki, reprezentujące około 60% produkcji.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 57 z dnia 30 czerwca r. b. ukazało się pod poz. 467 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 czerwca 1931 o ulgach celnych.

Rozporządzenie to, obowiązujące do dnia 31 grudnia r. b. włącznie, stanowi następujące ulgi celne, stosowane przy sprowadzaniu do obszaru celnego Rzeczypospolitej objętych Rozporządzeniem towarów:

Maszyny i aparaty niewyrabiane w kraju opłacają 35% cła normalnego:

Grafit zmielony (poz. 71 p. 2) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 35% cła normalnego;

Elektrody z węgla (poz. 71 p. 5 b, c) dla przemysłu elektrochemicznego — za pozwoleniem Min. Skarbu — 35% cła normal.;

Rurki szklane do wyrobu ampułek (poz. 77 p. 2 b) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Siarczan baru strącony (poz. 96 p. 3 a) do wyrobu papierów kredowych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 25% cła normal.;

Dwutlenek baru (poz. 102 p. 1) — 20% cła normal.;

Kwas azotowy skoncentrowany i nitroza (poz. 108 p. 4 a) — 75% cła normal.;

Nadmanganian potasu do celów przemysłowych (poz. 12 p. 25 b) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Olej drzewny (poz. 117 p. 7 b) — 15% cła normalnego;

Aldehyd benzoesowy (poz. 119 p. 4) do wyrobu barwników syntetycznych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 15% cła normalnego;

Płatki aluminjowe do wyrobu materjałów wybuchowych (poz. 166) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Papier (poz. 177 p. 6 b. II, III oraz p. 11 a, b) i papier podklejony tkaninami (poz. 177 p. 20) do wyrobu papieru światłoczułego — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Tkanina bawełniana surowa (poz. 187 p. 2) do wyrobu opon samochodowych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.

W „Monitorze Polskim" Nr. 141 ukazał się okólnik Min. Skarbu z dn. 2 czerwca 1931 w sprawie świadectw pochodzenia, wystawianych przez Urzędy Celne na wywożone zagranicę towary krajowe. Na zasadzie tego Rozporządzenia Urzędy Celne I klasy mają prawo wystawiać świadectwa pochodzenia na towary eksportowane do tych państw traktatowych, w stosunku do których zapewniona jest wolność świadectw pochodzenia od wizy konsularnej. Świadectwo pochodzenia może wystawiać albo Urząd Celny dokonywujący odprawy celnej albo Urząd, z którego okręgu wywozi się towar bez względu na to, gdzie ma być dokonana odprawa celna. Rozporządzenie przewiduje w sposób szczegółowy, jakie dokumenty przedstawić należy celem uzyskania świadectwa.

ECHA

* Członek Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, p. inż. Edward Natanson, obchodził w tych dniach 70-ciolecie swych urodzin. Zasłużonemu przemysłowcowi i wybitnemu działaczowi na niwie wielu gałęzi produkcji polskiej składamy serdeczne życzenia długoletniej jeszcze pracy.

* P. Dr. Alfred Hirszowski, dyrektor Zakładów Chemicznych w Winnicy, objął przewodnictwo wyłonionej przez Związek Przemysłu Chemicznego Komisji do zbadania stopnia niebezpieczeństwa pracy poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450	zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170	„
„ „ czysty 99%	300	„
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,61	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,81	„
* Azotan amonu	103,60	„
Benzol handlowy 90%	85	„
„ czysty	100	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50	„
* Boraks	110 - 125	„
Chlorek cynku 50° Bé	45	„
Chlorek wapna bielący	36	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	800	„
„ „pro narcosi"	1.00	„
Eter siarkowy	390	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 40%	270	„
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
* „ techniczna 85/88%	175	„
* Karbid granulowany	75	„
Karbolineum	39,75	„
Klej kostny	265	„
Klej skórny	300	„
Krezol	140	„
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	„
Kwas mrówkowy 85%	241	„
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37	zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25	„
„ octowy techn. 30%	120	„
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	16	„
„ rogowa 13/14%N	—	
Naftalina surowa prasowana	34,50	„
„ czysta w łuskach	57,50	„
Octan sodu	140	„
„ ołowiu	215	„
Oleina zwierzęca destylat	200	„
„ „ saponifikat	190	„
Oleum 20%	19,94	„
Olej lniany	150	„
* Potaż kalcynowany 90/95%	120	„
* Potaż żrący topiony 88/92%	140	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75	„
Smoła preparowana	18,75	„
Siarczan amonu	36	„
* Siarczan miedzi	110—125	„
* Siarczek sodu 60/62%	65	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25	„
Stearyna	200	„
Superfosfat 16%	11,52—12,16	„
Toluol czysty	120	„
Żelatyna techn.	380	„

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE".

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.
„Pepege", Polski Przemysł Gumowy, Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10